

OPINIE

de Prof. univ. Dr. Dilyan Nikolaev Nikolchev, Facultatea de Teologie a Universității din Sofia „Sf. Kliment Ohridski”, domeniul profesional 2.4. Religie și teologie pentru decernarea gradului didactic și științific „Doctor” doctorandului Laurentiu-Ioan Iagăru / cu conducător științific Conf. univ. dr. Andrian Aleksandrov/

în baza tezei de doctorat cu titlul:

Evoluția educației religioase în România din comunism până în prezent

Textul tezei de doctorat a lui Laurențiu-Ioan Iagăru depus de susținere cuprinde 261 de pagini („Rezumatul extins 101” pp.) și este structurat după cum urmează: „Scurtă descriere a tezei” (în loc de „Introducere”), „Prezentarea generală a conținutului” – corpul disertației, care cuprinde trei capitole tematice, urmat de „Concluzii”, „Contribuții științifice” și „Publicații legate de tema disertației”.

Teza de doctorat este înscrisă în limba română, dar în conformitate cu cerințele legale din R. Bulgaria privind procedurile pentru cetățenii străini (Art. 72 din „Regulamentul privind condițiile și procedura de obținere a titlurilor științifice și de ocupare a posturilor academice la Universitatea din Sofia „St. Kliment Ohridski”) i-se atașează un „Rezumat extins” în limba bulgară, care corespunde, în general, conținutului său. Menționez că opinia mea cu privire la disertația candidatului pentru acordarea titlului de doctor se bazează pe „Rezumat extins” prezentat de domnul Iagăru, iar în ceea ce privește anumite aspecte (în primul rând tehnice), rezumatul extins a fost comparat, pentru referință, cu textul principal al lucrării. Rezumatul reflectă contribuțiile lucrării, rezumă rezultatele studiului și conceptualizează tezele care urmează a fi susținute.

Sunt de acord cu autorul că disertația este „de natură interdisciplinară” și se poziționează între domeniile educației religioase, istoriei, politicii și științele educaționale – toate acestea în contextul teologiei (p. 3 din rezumat).

Cu toate că nu este menționat de către autor, disertația este și un studiu arhivistic, întrucât sunt folosite numeroase fonduri și unități arhivistice, reconstituind din această perspectivă istoria subiectului însuși al lucrării. Cred că această împrejurare – a lăsa „arhivele să vorbească de la sine” – este unul dintre marile merite ale textului disertației în sine.

Din punct de vedere lingvistic, „narațiunea” este captivantă și comprehensibilă pentru cititor. Ea dă dovadă de o bună chibzuință a problematicii, nu doar în direcția înțelegerii semnificației unor evenimente istorice majore din România legate de evoluția învățământului religios din perioada comunistă până în prezent, ci și a expunerii celor obligatorii pentru o disertație.

Semnificația problemei de cercetare din punct de vedere științific și aplicativ

După ce am citit lucrarea de disertație a lui Laurențiu-Ioan Iagăru, pot să-mi exprim cu convingere opinia că problema studiată este semnificativă – disertabilă atât din punct de vedere istoric, cât și teologic, dat fiind faptul că istoriografia țărilor din fostul bloc comunist, mai ales a celor cu identitate și tradiție predominant ortodoxă, a eșuat în mare măsură să exploreze tema educației religioase – în contextul evenimentelor politice din ultimele 7-8 decenii. În cazul tezei de doctorat recenzată, din punct de vedere tematic, aceasta are o relevanță specifică pentru teologia și istoriografia ortodoxă românească, dar, într-un aspect mai larg, informațiile prezentate în studiu sunt utile și pentru cercetătorii bulgari și alți cercetători străini – nu doar ca „informații” prezentate științific, ci și ca exemple și lecții care ar putea fi utile în mod practic pentru dezvoltarea educației religioase în țară și în străinătate.

Argumentarea scopurilor și obiectivelor tezei

Domeniul și obiectul cercetării, precum și ipotezele stabilite anterior, sunt bine definite de către doctorandul (Rezumat, p. 8) și dezvoltate în corpul lucrării.

Așa cum am remarcat în timpul discuției interne a textului disertației, scopul disertației nu este bine precizat – acesta ar trebui precizat și clarificat, iar etapele cercetării ar trebui să fie prezentate ca scopuri și obiective distincte ale acesteia.

Corespondența dintre metodologia aleasă și metodele de cercetare și scopul și obiectivele declarate ale disertației

Metodologia și metodele de cercetare aplicate în disertație sunt relevante cu scopul și obiectivele principale ale lucrării.

Evaluarea publicațiilor referitoare la teză

Doctorandul Laurențiu-Ioan Iagăru prezintă 3 publicații științifice referitoare la tema tezei sale de doctorat, acestea fiind construite tematic ca și conținut în textului tezei de doctorat propriu-zise.

Opinii, recomandări și comentarii

În ceea ce privește schița-conținutul a tezei, se pot face următoarele observații: (1) În cuprinsul tezei propriu-zise, „Introducere” este marcată ca „INTRODUCERE”, adică tradus din limba română – „Въведение”, dar în „Cuprinsul” rezumatului extins această introducere este prezentată în două paragrafe – ca „Scurtă descriere a tezei” și „Prezentarea generală a conținutului”. În acest caz, există o discrepanță între textul lucrării de disertație și rezumatul, care este nejustificată. (2) Există, de asemenea, o discrepanță între conținutul textului principal și cel al rezumatului extins în ceea ce privește subpunctele individuale care lipsesc în cadrul rezumatului.

Concluzia tezei de doctorat corespunde mai mult unei postfețe în care doctorandul continuă tematica cercetării sale, dar cu o direcție de „azi” și „mâine”, adică ce aduce și ce va aduce educația religioasă în școlile din România, care va fi efectul religios și social, inclusiv în ceea ce privește direcția europeană de dezvoltare a vecinului nostru nordic. Cu alte cuvinte, nu există un răspuns clar și concret la întrebarea dacă scopurile și obiectivele pe care domnul Laurențiu-Ioan Iagăru le-a enunțat la începutul textului, în partea introductivă, au fost îndeplinite și care sunt principalele concluzii ale cercetării de disertație.

Concluzie

În afara criticilor pe care le-am menționat, consider că colegul Laurențiu-Ioan Iagăru s-a descurcat bine, că a îmbogățit știința teologică bulgară și românească cu idei și interpretări pe o temă științifică puțin cunoscută și că a reinterpretat tipologic evenimentele istorice relevante pentru subiectul tezei de doctorat. Prin urmare, propun stimaților colegi din juriul științific de susținere a tezei de doctorat a lui Laurențiu-Ioan Iagăru să o voteze ca fiind susținută cu succes.

5 Mai 2023

Prof. univ. Dr. Dilyan Nikolchev/ .....